

1. maj 2020
Sagsnr. 18/05352 (tidl. NMK-
34-00569)
Klagenr. 1001433, 1002550,
1002551, 1002552, 1002553
(tidl. klageID: 92472, 92846,
93067, 93208, 93206)
ALS-NH

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

OPHÆVELSE OG HJEMVISNING i sag om ikke VVM-pligt for etablering af havbrug syd for Endelave i Horsens Kommune

Toldboden 2
8800 Viborg

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter miljøvurderingslovens § 57, stk. 7,¹ jf. den dagældende bestemmelse i havmiljølovens § 51, stk. 1, nr. 1,² jf. den dagældende bestemmelse i § 3, stk. 1, i bekendtgørelse om vurdering af virkning på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten.³

Tlf. 72 40 56 00
CVR nr. 37795526
EAN nr. 5798000026070
nmkn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Miljøstyrelsens afgørelse af 21. januar 2016 om ikke VVM-pligt for etablering af Endelave Havbrug og hjemviser sagen til fornyet behandling.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet⁴ og gebyrbekendtgørelsens § 2.⁵

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

² Lovbekendtgørelse nr. 1616 af 10. december 2015 om beskyttelse af havmiljøet.

³ Bekendtgørelse nr. 382 af 25. april 2012 om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten.

⁴ Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

⁵ Bekendtgørelse nr. 754 af 16. juni 2012 om gebyr for indbringelse af klager for Natur- og Miljøklagenævnet m.v., jf. § 3, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er henholdsvis den 2., 10., 16. og 18. februar 2016 påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af foreningen Endelave Hav og Dambrug Nej tak (klager 1), Friluftsrådet (klager 2), Horsens Kommune (klager 3), Danmarks Sportsfiskerforbund (klager 4) og Danmarks Naturfredningsforening (klager 5).

Sagen er pr. 1. februar 2017 overført til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, jf. § 24, stk. 6, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klagerne har navnlig anført, at:

- at vurderingen af det anmeldte projekts påvirkning på miljøet, herunder på Natura 2000-områder, ikke er tilstrækkeligt undersøgt, idet vurderingen bl.a. skal omfatte den kumulative effekt fra de øvrige fire havbrugsanlæg i området,
- at der bør gives et påbud om ophør af produktionen på den lokalitet, havbruget flyttes fra, for at sikre, at der ikke fortsat sker produktion eller overvintring af fisk på denne lokalitet,
- miljøpåvirkningen fra anlæggets fremtidige vedligeholdelse ikke er taget i betragtning, uanset at anmeldelsen giver mulighed for fremtidig brug af op til 50 kg kobber pr. år, og
- anlæggets kapacitet ved fuld udnyttelse afviger væsentligt fra det faktiske arealbehov til den anmeldte årlige produktion.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Området

Projektområdet er beliggende på søterritoriet ca. 3,2 km syd for Endelave. Området ligger i hovedvandopland 1.7 Århus Bugt i vandområdedistrikt I – Jylland og Fyn.⁶ Området ligger ca. 1,3 km syd for Natura 2000-område nr. 56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H52 og Fuglebeskyttelsesområde nr. F36, og området har et areal på 45.823 ha, hvor langt den ovevejende del er hav.⁷ Udpegningsgrundlaget er en række marine naturtyper og fuglearter.

Det fremgår af VVM-anmeldelsen, at de fire havbrug Hundshage, Borre I, Borre II og Hjarnø Havbrug eksisterer i As Vig. Hundshage Havbrug er placeret ca. 16 km nordvest for placeringen af Endelave Havbrug.

⁶ [Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn, juni 2016.](#)

⁷ [Natura 2000-plan 2015-2021 for Horsens Fjord, havet øst for og Endelave, 2016.](#)

2.2 Den påklagede afgørelse

Miljøstyrelsen har den 21. januar 2016 i medfør af § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 382 af 25. april 2012 om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten truffet afgørelse om ikke VVM-pligt for etablering af et havbrug ca. 3,2 km syd for Endelave. Afgørelsen er betinget af et samtidigt ophør af produktionen af fisk på det eksisterende Hundshage Havbrug, uanset at miljøgodkendelsen til denne produktion måtte bibeholdes.

Afgørelsen er truffet på baggrund af en VVM-anmeldelse modtaget den 7. januar 2016 fra Hjarnø Havbrug A/S.

Projektet omhandler etablering af et havbrug på søterritoriet. Det fremgår af VVM-anmeldelsen, at anmelder ønsker at flytte produktionen fra det eksisterende Hundshage Havbrug til en anden lokation. Havbrugets årlige produktion vil være ca. 218 t regnbueørred. I forbindelse med produktionen vil der blive udledt ca. 8,95 t kvælstof (N), 1,0 t fosfor (P) og 25,5 t organisk stof.

Anlægget består af 18 netbure, som forankres med single point forankring. Hvert bur har en omkreds på maksimalt 82 m, en dybde på ca. 12 m, netholdere med højde over vandoverfladen på 2 m og gelænder med en maksimal højde på 1,5 m over vandoverfladen.

Burene vil fysisk være placeret på lokaliteten i perioden mellem april/maj og oktober/december, hvor der produceres fisk.

Det fremgår af anmeldelsen, at der er gennemført en række beregninger af projektets mulige påvirkninger af Natura 2000-område nr. 56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave. Beregningerne har ifølge anmeldelsen vist, at havbruget ikke har en væsentlig påvirkning på vandkvaliteten, sedimentforholdene eller naturtyperne, herunder de marine naturtyper, i Natura 2000-området. Videre fremgår det, at havbruget placeres på en lokalitet med gode strømforhold, hvor den dominerende strømretning i overfladen er østgående, mens der i bundvandet bemærkes en relativt svag vestgående strømretning. Det er i anmeldelsen angivet, at havbrugsdriften i perioder med ekstreme forhold kan medføre en påvirkning, der ikke er dokumenteret i det gennemførte modelarbejde. Modelleringen er dog foretaget på baggrund af en havbrugsproduktion, der er 10 gange større end det anmeldte projekt. Det er derfor i anmeldelsen vurderet, at der er indbygget en forsigtighed, der, kombineret med egenkontrol, sikrer, at det kan afvises, at havbruget vil medføre påvirkning af det omgivende farvand, herunder Natura 2000-området.

Det fremgår af afgørelsen, at Miljøstyrelsen på baggrund af anmeldelsen og screeningen har vurderet, at projektet ikke vil påvirke Natura 2000-områder eller bilag IV-arter væsentligt og derfor ikke er VVM-pligtigt. Miljøstyrelsen har i sin vurdering lagt til grund, at der samlet set ikke vil

forekomme en merudledning af næringsstoffer til det berørte vandområde, idet der er tale om, at en havbrugsproduktion flyttes fra én lokalitet i vandområdet til en anden. Udledningen af næringsstoffer på lokaliteten syd for Endelave kompenseres således af en tilsvarende reduktion i udledningen ved Hundshage Havbrug i As Vig, idet produktionen på dette havbrug ophører.

Miljøstyrelsen har til brug for vurderingen af projektet indhentet en udtalelse fra Naturstyrelsen. Det fremgår heraf, at såfremt flytningen sker inden for samme vandområde og ikke medfører en merudledning, vil projektet efter Naturstyrelsens vurdering ikke være til hinder for målopfyldelse for området, som beskrevet i Vandplan 1.9 Horsens Fjord.⁸

Det fremgår af VVM-anmeldelsen, at der ikke vil blive anvendt kobber mod begroning i forbindelse med driften af havbruget i 2016, og at såfremt det mod forventning senere bliver nødvendigt at benytte kobber, vil anmelder søge om godkendelse af anvendelse af op til 50 kg kobber om året.

Miljøstyrelsen har i afgørelsen bemærket, at der ikke er ansøgt om anvendelse af antibegroningsmidler på nettene, og at drift af anlægget ikke omfatter brug af renseteknologier.

Endeligt fremgår det af afgørelsen, at Miljøstyrelsen på baggrund af erfaringer fra tidligere havbrugsdrift på lokaliteten vurderer, at forholdene omkring havbrugsområdet ikke er forbundet med forhøjet risiko for skader på havbrugsanlægget.

2.3 Klagernes indhold

Klager 2, 3, 4 og 5 har anført, at anlæggets konkrete påvirkning som ny punktkilde på den nye lokalitet ikke er blevet vurderet. Havbruget flyttes ca. 16 km væk fra den eksisterende lokalitet og til en lokalitet, hvor der ikke i forvejen er et havbrug. Der er tale om et større vandområde, og den konkrete sårbarhed over for udledning af blandt andet kvælstof, fosfor og ammonium afhænger af de forskellige dybder, bundforhold, strømforhold, forekomster af blåmuslinger mv. Det er klagernes opfattelse, at det derfor ikke er tilstrækkeligt udelukkende at vurdere anmeldelsen ud fra, om udledningsmængden af kvælstof og fosfor inden for hele vandområdet er uændret. Der bør tillige foretages en konkret vurdering af havbrugsanlæggets anmeldte placering.

Klager 2, 3, 4 og 5 har videre anført, at afgørelsen er truffet på et fejlbehæftet grundlag, da anlæggets påvirkning på Natura 2000-områder ikke er undersøgt tilstrækkeligt. Klagerne har bemærket, at samtlige naturtyper ifølge den på tidspunktet gældende Natura 2000-plan er truet af nærings-

⁸ Vandplan 2010-2015. Horsens Fjord. Hovedvandopland 1.9 Vanddistrikt: Jylland og Fyn, 2011.

stofbelastningen, og at prognosen for opnåelse af gunstig bevaringsstatus er vurderet ugunstig. Det er klagerens opfattelse, at der mangler retvisende modelleringer og undersøgelser af havbrugets påvirkning på området. Klagerne har i den forbindelse henvist til, at Natur- og Miljøklagenævnet i en tidligere afgørelse har anført, at for miljøparametrene (ilt, næringsstoffer, klorofyl, etc.) gælder, at selv kortvarige og lokale påvirkninger kan gøre permanent skade på organismer og habitater, og at vurderingen efter habitatbekendtgørelsens § 7 skal indeholde en vurdering af påvirkningen i kortere tidsperioder (inden for 1-2 uger).⁹

Klagerne har desuden anført, at der er uoverensstemmelse mellem den i VVM-anmeldelsen angivne udledningsmængde på 1 t fosfor, og udledningsmængden udregnet i henhold til Nordisk Ministerråds BAT-rapport på 1,7 t fosfor beregnet på det opgivne eksisterende foderforbrug på 239 t. VVM-anmeldelsen er baseret på angivelse af et foderspild på 1-1,5 %, mens det norske tal for foderspild er på 8,7 %. Hertil kommer, at anmeldelsen angiver udledningen af organisk stof til 117 kg/t produceret fisk, mens det norske tal er 505 kg/t produceret fisk.

Derudover har klagerne anført, at afgørelsen undlader at behandle havbrugets påvirkning på fuglebeskyttelsesområdet og dets udpegningsgrundlag.

Klager 1, 4 og 5 har anført, at anlæggets fremtidige vedligeholdelse ikke er taget i betragtning. Det er klagerens opfattelse, at anmeldelsen giver mulighed for fremtidigt brug af op til 50 kg kobber pr. år. Klagerne mener, at forholdet er oplyst i anmeldelsen, og at det derfor bør indgå i behandlingen af sagen.

Klager 1 har anført, at anlæggets kapacitet afviger væsentligt fra det faktiske arealbehov til den konkrete produktion. Det er klagers opfattelse, at øvrige havbrug i Danmark, som har et tilsvarende samlet rumfang som i denne sag, har en produktion, der er 8-10 gange større end den i indeværende sag anmeldte. Klager har videre bemærket, at det fremgår af to henvendelser fra anmelder til Samsø Kommune, at havbruget syd for Endelave fra 2018 forventes at have en produktion på 2.500 t fisk om året.

Klager 2 og 4 har anført, at der er risiko for beskadigelse efter påsejling, da der efter klagerens opfattelse er sejladsmæssig aktivitet i området. Klagerne har videre anført, at der er en generel risiko for, at stærke strømme eller vindpres kan vælte burene. Det er klagerens opfattelse, at havari af anlægget kan medføre et udslip af fisk.

Klager 4 har derudover anført, at der eksisterer fire øvrige havbrug i området – Borre 1, Borre 2, Hjarnøsund Havbrug og As Vig Havbrug. Det er

⁹ Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 23. december 2014 i sagsnr. NMK-34-00371.

klagers opfattelse, at vurderingen af det ansøgte projekts påvirkning på miljøet skal omfatte en vurdering af de øvrige anlægs kumulative effekt.

Desuden har klager 1, 4 og 5 anført, at den gældende miljøgodkendelse for produktionen på Hundshage Havbrug angiver en udledningsmængde på i alt 6,9 t kvælstof, hvilket er mindre end den i anmeldelsen anførte på i alt 8,95 t kvælstof. Klagerne har anført, at tidligere godkendelser til at forøge mængden fra 6,9 t kvælstof til 8,95 t kvælstof må anses for at være bortfaldet, da godkendelserne ikke er blevet udnyttet på de korrekt angivne geografiske placeringer. Klagerne har i den sammenhæng bemærket, at det i Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 20. december 2012 er fastslået, at den tilladte udledningsmængde er 6,9 t kvælstof.¹⁰

Endeligt har klager 1, 4 og 5 bemærket, at der bør gives et påbud om ophør af produktion på den lokalitet, som havbruget flyttes fra. Det er klagernes opfattelse, at et påbud er nødvendigt for at sikre, at der ikke fortsat sker produktion eller overvintring af fisk på denne lokalitet.

2.4 Miljøstyrelsens bemærkninger til klagen

Miljøstyrelsen har den 7. marts 2016 i anledning af klagerne bemærket, at afgørelsen ikke omfatter en forøgelse af udledningen til vandområdet. Udledningen vil være den samme som hidtil, samtidigt med at anlægget fremover vil blive placeret længere fra kysten og længere fra Natura 2000-område nr. 56 i forhold til havbrugets hidtidige placering.

Miljøstyrelsen har desuden bemærket, at såfremt havbrugets produktion på et senere tidspunkt ønskes udvidet, skal dette behandles i en særskilt procedure. Der er ikke i dansk lovgivning regulering af maksimal eller minimal bestandstæthed for fisk i konventionelle havbrug, men en tilladelse, som fastsætter en godkendt udledningsmængde af kvælstof, fosfor, organisk stof og eventuelle medicinrester, forventes overholdt, uanset havbrugets volumen.

Derudover har Miljøstyrelsen bemærket, at det i anmeldelsen er oplyst, at der ikke vil blive anvendt kobber til behandling mod begroning af net. Såfremt det senere skulle vise sig nødvendigt, vil dette forhold blive behandlet konkret.

I forbindelse med klagernes bekymring for, at Hjarnø Havbrug A/S planlægger en fremtidig forøgelse i produktionen, har Miljøstyrelsen bemærket, at styrelsen udelukkende har forholdt sig til det aktuelle ansøgte projekt samt eventuelle kumulative effekter heraf. Det er styrelsens opfattelse, at anmelder har en gældende miljøgodkendelse til at udlede 8,95 t kvælstof og 1 t fosfor, og at mængderne er fremkommet ved sammenlægningen af den oprindelige tilladelse fra 1997, med halvdelen af tilla-

¹⁰ Sagsnr. NMK-10-00391.

delsen fra daværende Alrø Sund som i 1998 blev fordelt på Hundshage havbrug og Hjarnø havbrug. Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen har forholdt sig til, at havbruget har en gældende miljøgodkendelse til udledning af 8,95 t kvælstof og 1 t fosfor i vandområdet, og at afgørelsen dermed ikke kan anses for at omfatte en udvidelse af udledningsmængderne. Hertil kommer, at miljøgodkendelserne i dag arbejder med en angivet udledningsmængde, modsat tidligere hvor det kunne forekomme, at der blev arbejdet med en angivet maksimal foder-mængde.

Miljøstyrelsen har derudover bemærket, at den påklagede afgørelse om ikke VVM-pligt er betinget af, at der fremover ikke forekommer produktion på det eksisterende Hundshage Havbrug i As Vig, og at dette naturligvis inkluderer overvintring af fisk på lokaliteten, uanset om Hjarnø Havbrug A/S måtte bibeholde en miljøgodkendelse til en sådan produktion.

Endeligt har Miljøstyrelsen bemærket, at styrelsen ikke er godkendende eller tilsynsførende myndighed for så vidt angår udlægning af markering-bøjer, netbue uden fisk eller antibegroningsmiddel og ankre.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over. Det fremgår dog af forarbejderne til bestemmelsen, at nævnet har mulighed for og efter omstændighederne pligt til at inddrage andre forhold end det, der er klaget over, f.eks. spørgsmålet om overholdelse af gældende EU-ret eller forvaltningsretlige grundsætninger.¹¹

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag alene fundet anledning til at behandle spørgsmålet om, hvorvidt der i en screeningsafgørelse kan fastsættes vilkår om samtidigt ophør af produktionen på et andet eksisterende havbrug.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, idet det dog bemærkes, at nævnet kan tiltræde Miljøstyrelsens bemærkninger om, at en evt. senere udvidelse af produktionen skal behandles i en særskilt procedure.

¹¹ Jf. bemærkningerne til § 11 i forslag L44 til Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (FT 2016-17).

Miljø- og Fødevareklagenævnet har dog fundet anledning til at anføre en række forhold, som Miljøstyrelsen vil skulle tage i betragtning i forbindelse med en fornyet behandling af sagen, se nærmere i afsnit 3.3.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Det retlige grundlag

Reglerne om VVM for havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten i havmiljøloven¹² er med ikrafttrædelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) den 16. maj 2017 ophævet,¹³ og reglerne om miljøvurdering af konkrete projekter fremgår nu af den nye miljøvurderingslov.¹⁴ Det følger dog af § 57, stk. 7, i den nye miljøvurderingslov, at loven ikke finder anvendelse ved Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af klager over afgørelser efter lov om beskyttelse af havmiljøet eller regler udstedt i medfør heraf truffet før lovens ikrafttræden. For sådanne klager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Ligeledes trådte der en ny VVM-bekendtgørelse i kraft med virkning fra den 16. maj 2017.¹⁵ Af bekendtgørelsens § 13, stk. 2, fremgår det bl.a., at bekendtgørelse nr. 382 af 25. april 2012 om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten ophæves, jf. dog den nye miljøvurderingslovs § 57.

Da Miljøstyrelsen afgørelse om ikke VVM-pligt for etablering af Endelave havbrug med samtidig ophør af produktion på Hundshage er truffet den 21. januar 2016, skal Miljø- og Fødevareklagenævnet behandle denne klagesag efter de dagældende regler, dvs. VVM-reglerne for havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten i havmiljøloven og i bekendtgørelse nr. 382 af 25. april 2012.

Efter havmiljølovens § 51, stk. 1, nr. 1, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet tage stilling til klager over afgørelser efter lovens § 24 a, stk. 1, og afgørelser truffet efter regler fastsat med hjemmel i § 24 a, stk. 2-5. Til de sidstnævnte regler hører bekendtgørelse om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten.

Bestemmelse i havmiljølovens § 51, stk. 1, nr. 1, fastlægger ikke nogen begrænsninger for nævnets prøvelse. Nævnets prøvelse af afgørelser om

¹² Lovbekendtgørelse nr. 1616 af 10. december 2015 om beskyttelse af havmiljøet.

¹³ Lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM).

¹⁴ Lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

¹⁵ Bekendtgørelse nr. 447 af 10. maj 2017 om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

VVM-screening efter § 3, stk. 1, i bekendtgørelse om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten, omfatter derfor både retlige og skønsmæssige spørgsmål.

3.2.2 Screeningsafgørelsens vilkår om samtidigt ophør af produktionen på et andet eksisterende havbrug

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at Miljøstyrelsen har betinget screeningsafgørelsen af et samtidigt ophør af produktionen af fisk på det eksisterende Hundshage Havbrug, uanset at miljøgodkendelsen til denne produktion måtte bibeholdes. Styrelsen har herefter i afgørelsen lagt til grund, at der samlet set ikke vil forekomme en merudledning af næringsstoffer til det berørte vandområde, idet der er tale om, at havbrugsproduktionen flyttes fra én lokalitet i vandområdet til en anden. Udledningen af næringsstoffer på lokaliteten syd for Endelave vil ifølge styrelsen således kompenseres af en tilsvarende reduktion i udledningen ved Hundshage Havbrug i As Vig, idet produktionen på dette havbrug ophører.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at en screeningsafgørelse er en vurdering af, om et konkret ansøgt projekt er omfattet af pligten til at udarbejde en miljøvurdering. Nævnet bemærker videre, at konsekvensen af, at et projekt anses for at være omfattet af denne pligt, udløser en forudbestemt vurderingsprocedure, hvorefter myndigheden kan meddele tilladelse til projektet, og i tilladelsen stille relevante og saglige vilkår. En screeningsafgørelse om, at et projekt ikke er omfattet af miljøvurderingspligten, er ikke en tilladelse til etableringen af projektet, og der kan derfor ikke i en screeningsafgørelse stilles vilkår til projektet.¹⁶

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på denne baggrund, at Miljøstyrelsens afgørelse af 21. januar 2016 om ikke VVM-pligt for etablering af Endelave havbrug med samtidig ophør af produktion på Hundshage havbrug lider af en væsentlig retlig mangel, hvorfor afgørelsen ophæves.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger

Det fremgår af havmiljølovens § 24 a, at havbrug beliggende længere end 1 sømil fra kysten, ikke må anlægges eller påbegyndes, før miljø- og fødevareministeren har meddelt, at det anmeldte projekt antages ikke at kunne påvirke miljøet væsentligt og derfor ikke er VVM-pligtigt, eller miljø- og fødevareministeren har meddelt tilladelse til at igangsætte det anmeldte projekt på grundlag af en gennemført VVM-procedure.

VVM-pligt udløses ifølge § 3, stk. 1, i bekendtgørelse om vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af havbrug beliggende længere end 1 sømil

¹⁶ Se tilsvarende bemærkningerne til § 21 i lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af plan og programmer og af konkrete projekter (VVM), samt Vejledning nr. 9339 af 12. marts 2009 om VVM i planloven, afsnit 8 VVM-tilladelsen, under punktet om Vilkår.

fra kysten, når Miljøstyrelsen har truffet afgørelse herom. Det er dermed en konkret vurdering, hvorvidt et anlæg er VVM-pligtigt. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til kriterierne i bekendtgørelsens bilag 2, herunder om projektet, i kumulation med andre projekter, må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt. De kumulative forhold, som skal tages i betragtning, omfatter såvel udnyttede som uudnyttede tilladelser.¹⁷ Det medfører dermed, at såfremt der eksisterer øvrige relevante projekter i nærheden, skal vurderingen af de kumulative påvirkninger tage højde herfor.

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at Miljøstyrelsen i afgørelsen ikke har forholdt sig til det ansøgte projekts påvirkning på miljøet i kumulation med påvirkningen fra den eksisterende og godkendte produktion på Hundshage Havbrug. Nævnet bemærker, at i forbindelse med vurderingen af de kumulative forhold skal ikke blot eksisterende forhold tages i betragtning, men også arealanvendelse og aktiviteter som følge af allerede eksisterende – udnyttede og uudnyttede - tilladelser eller vedtagne planer.¹⁸ Nævnet konstaterer videre, at styrelsen ikke ses at have forholdt sig til, hvorvidt der er øvrige relevante projekter i området, som f.eks. andre havbrug, som kan have en kumulativ effekt på projektets påvirkning på miljøet. Miljøstyrelsen skal i forbindelse med en fornyet behandling af sagen afklare, hvilke andre projekter, der ligger i området, og herefter foretage en konkret vurdering af, hvorvidt det anmeldte projekt i kumulation med disse andre projekter, må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt.

3.4. Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales de indbetalte klagegebyrer, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1.

3.5. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Miljøstyrelsens afgørelse af 21. januar 2016 om ikke VVM-pligt for etablering af Endelave Havbrug og hjemviser sagen til fornyet behandling.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Miljøstyrelsen (j.nr. MST-1270-01862) samt for klagerne via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

¹⁷ Jf. Rådets direktiv 2014/52/EU/ af 16. april 2014 om ændring af direktiv 2011/92/EU om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, se bilag III, punkt 1 b.

¹⁸ Vejledning nr. 9339 af 12. marts 2009 om VVM i planloven, se afsnit 4 Screening, under punktet Kumulation med andre projekter.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand